

नाभिक समाजाचे आराध्य संत सेना महाराज यांची पुण्यतिथी

महाराष्ट्र ही संतांची भूमी आहे. या भूमीत संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव, संत एकनाथ, संत तुकाराम, संत चोखामेळा, संत सावता माळी आणि संत गोरा कुंभार वंदनीय राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज कर्मयोगी गाडगे महाराज यांच्याप्रमाणेच संत शिरोमणी संत सेना महाराज यांनी आपल्या आचरणातून भक्ती, सेवा, श्रमप्रतिष्ठा, समता आणि मानवतेचा महान संदेश समाजाला दिला. त्यांचे जीवन म्हणजे केवळ एका संताचे चरित्र नाही, तर सामान्य माणसाच्या कष्टाला प्रतिष्ठा देणारा आणि माणुसकीला धर्माच्या केंद्रस्थानी ठेवणारा विचार आहे. आज संत सेना महाराजांची पुण्यतिथी साजरी करताना केवळ त्यांच्या प्रतिमेला हार अर्पण करून किंवा जयघोष करून थांबणे पुरेसे नाही. त्यांच्या विचारांचा अर्थ समजून घेणे, तो पुढच्या पिढीपर्यंत पोहोचवणे आणि आपल्या आचरणातून तो समाजासमोर ठेवणे हीच त्यांच्या चरणी खरी आदरांजली ठरेल.

संत सेना महाराजांचा जन्म नाभिक समाजात झाला. त्या काळातील सामाजिक परिस्थितीत व्यवसायावरून माणसाची प्रतिष्ठा ठरवली जात होती. मात्र सेना महाराजांनी आपल्या पारंपरिक व्यवसायाकडे कमीपणाच्या नजरेने पाहिले नाही. त्यांनी आपल्या श्रमाला ईश्वरसेवेचे स्वरूप दिले. केस कापणे, दाढी करणे यांसारखा समाजाच्या दैनंदिन जीवनाशी जोडलेला व्यवसाय त्यांनी प्रामाणिकपणे केला. यामधून त्यांनी एक अत्यंत महत्त्वाचा संदेश दिला—काम कोणते आहे यापेक्षा ते किती प्रामाणिकपणे केले जाते, हे अधिक महत्त्वाचे आहे.

संत सेना महाराजांची भक्ती ही केवळ कर्मकांडापुरती मर्यादित नव्हती. त्यांच्या जीवनात काम, नामस्मरण आणि सेवा यांचा सुंदर संगम दिसतो. विठ्ठलभक्ती त्यांच्या जीवनाचा केंद्रबिंदू होती. मात्र त्यांची भक्ती समाजापासून दूर नेणारी नव्हती; उलट ती त्यांना समाजाच्या अधिक जवळ घेऊन जाणारी होती. गरजूंची सेवा करणे, आपल्या कर्तव्याशी प्रामाणिक राहणे आणि परमेश्वराचे स्मरण करणे—यातूनच त्यांनी भक्तीचा खरा अर्थ समाजाला समजावून सांगितला. संत सेना महाराजांच्या जीवनाशी जोडलेली विठ्ठलभक्तीची परंपरागत कथा आजही भक्तांच्या मनात श्रद्धा निर्माण करते. त्यांच्या निष्कपट भक्तीमुळे विठ्ठलाने त्यांच्या भक्ताची लाज राखली, असा वारकरी परंपरेतील भावार्थ आहे. या कथेतून एक मोठा आध्यात्मिक संदेश मिळतो—देव भक्ताच्या भावनेला पाहतो; बाह्य दिखावा, अहंकार किंवा संपत्तीला नव्हे.

संत सेना महाराजांचे जीवन आपल्याला सांगते की, भक्ती ही केवळ देवापुढे हात जोडण्यात नाही; तर माणसाच्या दुःखात त्याच्या पाठीशी उभे राहण्यात आहे. भुकेल्याला अन्न, गरजूला मदत, दुखी व्यक्तीला आधार, कष्टकरी माणसाला सन्मान आणि प्रत्येक व्यक्तीशी माणुसकीने वागणे—हीच खरी समाजसेवा आणि हीच खरी भक्ती.

माणूस जोडणे, मने जोडणे आणि समाज जोडणे—हीच संतविचारांची खरी दिशा आहे. आज नाभिक समाजाने त्यांच्या विचारांचा वारसा पुढे नेताना शिक्षण, उद्योग, आधुनिक तंत्रज्ञान, कौशल्यविकास, सामाजिक एकजूट आणि समाजसेवा या क्षेत्रांत पुढे जाण्याची गरज आहे. आपल्या पारंपरिक व्यवसायाचे आधुनिकीकरण करताना त्यातील सेवा, कौशल्य आणि प्रामाणिकपणा जपणे हीसुद्धा संत सेना महाराजांना खरी आदरांजली ठरेल. आजचा तरुण माहिती-तंत्रज्ञानाच्या युगात जगत आहे. हातात मोबाईल आहे, जगाशी जोडण्याची साधने आहेत; पण अनेकदा जीवनमूल्यांपासून दुरावण्याची भीतीही आहे. अशा वेळी संत सेना महाराजांचे जीवन तरुणांना सांगते—

कष्ट करा, प्रामाणिकपणे काम करा, आपल्या व्यवसायाचा अभिमान बाळगा, आई-वडिलांचा सन्मान करा, समाजासाठी वेळ द्या आणि जीवनात माणुसकी जपा. यश मिळवणे महत्त्वाचे आहे; परंतु यश मिळवताना माणूसपण हरवू नये, हे त्याहून महत्त्वाचे आहे. आज समाजाला केवळ सुशिक्षित तरुणांची गरज नाही, तर सुजाण, संवेदनशील आणि जबाबदार नागरिकांची गरज आहे. संत सेना महाराजांच्या विचारातून हीच मूल्यशिक्षणाची दिशा आपल्याला मिळते. आपण संत सेना महाराजांच्या विचारांनुसार जगतो आहोत का?, कष्ट करणाऱ्या माणसाचा सन्मान करतो का? समाजातील गरजू व्यक्तीच्या मदतीला धावून जातो का?

आपल्या मुलांना शिक्षणासोबत संस्कार देतो का? समाजातील भेदभाव कमी करण्यासाठी आपण प्रयत्न करतो का? या प्रश्नांची प्रामाणिक उत्तरे शोधणे

म्हणजेच संत सेना महाराजांच्या पुण्यतिथीचे खरे औचित्य होय.

समाजाने संघटित होण्याची गरज

आजच्या काळात कोणत्याही समाजाची प्रगती केवळ भावनिक एकतेने होत नाही. शिक्षण, संघटन, कौशल्य, आर्थिक स्वावलंबन आणि सामाजिक बांधिलकी या पाचही गोष्टी आवश्यक आहेत. संत सेना महाराजांच्या जीवनातील सर्वात मोठा संदेश म्हणजे श्रमाची प्रतिष्ठा. आज आपण कोणतेही काम करण्यापूर्वी त्यातून किती पैसा मिळेल याचा विचार करतो; परंतु संत सेना महाराजांनी आपल्या कामातून किती माणसांची सेवा करता येईल, याला महत्त्व दिले.

संत सेना महाराजांचा काळ वेगळा होता, समाजरचना वेगळी होती आणि जीवनपद्धतीही वेगळी होती. पण त्यांच्या विचारांची उपयुक्तता आजही कमी झालेली नाही. उलट, सामाजिक तणाव, वाढती स्पर्धा, स्वार्थ, भेदभाव आणि मानसिक अस्वस्थता यांच्या काळात संतांचा मानवतावादी विचार अधिकच आवश्यक झाला आहे. त्यांच्या जीवनातून आपण तीन मूलभूत मूल्ये स्वीकारू शकतो—

भक्तीतून श्रद्धा, श्रमातून स्वाभिमान, आणि सेवेतून माणुसकी. ही तीन मूल्ये आपल्या वैयक्तिक आणि सामाजिक जीवनात रुजली तर समाज अधिक संवेदनशील, समताधिष्ठित आणि सशक्त होईल. त्यांचे जीवन आपल्याला सांगते की, माणूस जन्माने मोठा होत नाही; तो आपल्या कर्माने मोठा होतो. व्यवसाय लहान-मोठा नसतो; कामातील प्रामाणिकपणा त्याला मोठेपणा देतो. भक्ती केवळ देवाच्या चरणी नसते; ती माणसाच्या सेवेतही असते.

आज त्यांच्या पुण्यतिथीनिमित्त आपण केवळ त्यांच्या स्मृतींना अभिवादन न करता एक संकल्प करूया—

श्रमाचा सन्मान करूया, भेदभावाला नकार देऊया, शिक्षणाला प्राधान्य देऊया, समाजात एकोपा वाढवूया,

गरजूंच्या मदतीला धावून जाऊया,

आणि संत सेना महाराजांचे विचार पुढील पिढीपर्यंत पोहोचवूया.

हीच संत सेना महाराजांच्या चरणी खरी आदरांजली ठरेल. “संत सेना महाराजांचा जयघोष केवळ ओठांवर नको; त्यांचे विचार आपल्या आचरणात उतरले पाहिजेत. भक्ती हृदयात, श्रम हातात आणि माणुसकी आपल्या कृतीत असेल, तरच संतविचारांची खरी ज्योत अखंड तेवत राहील.” संत शिरोमणी संत सेना महाराज यांच्या पवित्र स्मृतींना विनम्र अभिवादन!

जय संत सेना महाराज!

जय विठ्ठल!

जय संत परंपरा!

निवृत्ती राजुरकार (तापडे)

हिवरखेड

मो. 7709517019

भारतीय दूध क्रांतीचे जनक : डॉ. वर्गीज कुरियन

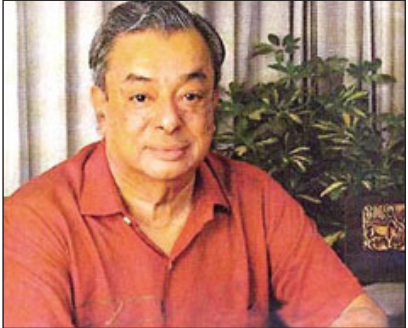
डॉ. वर्गीज कुरियन यांचा आज स्मृतिदिन

डॉ. वर्गीज कुरियन हे भारतीय अभियंते तथा उद्योजक होते. भारतीय दुग्ध क्रांतीचे जनक म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या कुरियन यांची अमूल या दुग्धप्रक्रिया उद्योगाच्या घडणीत मोठा वाटा होता. मॅगसेसे पुरस्कार (इ.स. १९६३), पद्मश्री (इ.स. १९६५), पद्मभूषण (इ.स. १९६६), पद्मविभूषण (इ.स. १९९९) तसेच जीवनगौरव इत्यादी पुरस्कारांनी त्यांना गौरवण्यात आले आहे. त्यांचे काका जॉन मथाई भारताचे पहिले रेल्वे मंत्री होते. वर्गीज कुरियन यांचा जन्म ब्रिटिश भारतातील (वर्तमान भारताच्या केरळ राज्यातील) कोव्विकोड गावातल्या सीरियन ख्रिस्ती कुटुंबात २६ नोव्हेंबर १९२१ रोजी झाला.

वर्गीज कुरियन इ.स. १९४० साली मद्रास येथील लायोला कॉलेज येथून पदवीधर झाले. त्यानंतर त्यांनी मद्रास विद्यापीठातून बी.ई. (यंत्र अभियांत्रिकी) ही पदवी मिळवली. त्यापुढे वर्गीज कुरियन यांनी टाटा स्टील टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, जमशेदपूर येथूनही पदवी प्राप्त केली. उच्च शिक्षणासाठी वर्गीज कुरियन सरकारी शिष्यवृत्ती मिळवून अमेरिकेतील मिशिगन विद्यापीठात दाखल झाले. तेथे ते विशेष गुणवत्ता श्रेणीत उत्तीर्ण होत एम.एस्?सी. (यंत्र अभियांत्रिकी) झाले.

भारतात परतल्यावर कुरियन यांची नेमणूक सरकारी डेरी मध्ये आणंद, गुजरात येथे झाली. त्या सुमारासच 'खेडा डिस्ट्रिक्ट को-ऑपरेटिव्ह मिल्क प्रोड्यूसर्स युनियन लिमिटेड' डटीप १ ही संस्था बाल्यावस्थेत होती आणि तेव्हाच्या बाजारपेठेत मत्सेदारी असलेल्या पोलसन कंपनी विरुद्ध आपल्या अस्तित्वासाठी संघर्ष करीत होती. त्यावेळी पोलसनने स्थानिक दूध विक्रेत्यांना कमी भाव देणे, मालाचा दर्जा कमी असल्याबाबत कायम तक्रार करणे, जमा केलेले दूध मुंबई सारख्या दूरच्या ठिकाणी विकणे, स्थानिकांच्या मागणीकडे दुर्लक्ष करणे, असे प्रकार करीत होती. बाजारपेठेत आपला वेगळा ठसा उमटविल्याने स्थानिकांची नाराजी व रोष पोलसनला जड जात होता. या कंपनी विरुद्ध चांगले काम करणे, स्थानिकांच्या रोजगाराच्या समस्या, योग्य भाव आणि बाजारपेठ अशा समस्या घेऊन के.डी.सी.एम.पी.यू.एल. ही नवी संस्था उभी राहण्याचा प्रयत्न करीत होती. के.डी.सी.एम. पी.यू.एल.चे तेव्हाचे अध्यक्ष त्रिभुवनदास पटेल, वल्लभभाई पटेल आणि मोरारजी देसाई होते. त्यांनी नव्या जोमाने काम सुरू करण्याचे ठरविले.

वर्गीज कुरियन यांनी आपल्या सरकारी नोकरीचा राजीनामा देऊन के.डी.सी.एम.पी.यू.एल.मध्ये काम करण्याचे ठरविले. 'गुजरात को-ऑपरेटिव्ह मिल्क मार्केटिंग फेडरेशन लिमिटेड' डटीप २ या पालक संस्थेने १४ डिसेंबर, इ.स. १९४६ रोजी के.डी.सी.एम.पी.यू.एल.चे नाव बदलून 'आणंद मिल्क युनियन लिमिटेड' डटीप ३ असे नाव ठेवले. नव्या जोषात नव्या संस्थेचे काम सुरू झाले. त्यांनी स्थानिकांना रास्त भाव देत, गावोगावी फिरून लोकांना संस्थेत भागीदारी देऊ केली. त्यामुळे लोकांना दुधाच्या दर्जाप्रमाणे भाव तर मिळू लागलाच पण संस्थेच्या कामात प्रत्यक्ष सहभागी होता आले. आता सर्वसामान्य विशेषतः महिला वर्ग 'आपली डेरी' म्हणून अमूलकडे पाहू लागले. संस्थेचे लोकसहभागातून व्यवस्थापन डटीप ४ ही गोष्ट तेव्हा पूर्णपणे नवी होती. वर्गीज कुरियन यांनी गावोगावच्या लोकांना गोळा करत अमूलचे काम उभे केले. देशात स्वातंत्र्याचे वारे वाहू लागले. तसेच आपणही कोणापेक्षा कमी नाही असा आत्मविश्वास

रॅमन मॅगसेसे पुरस्कार प्रतिष्ठान

कुरियन एकतर अनेक सार्वजनिक संस्थांचे प्रमुख किंवा सदस्य होते. तसेच त्यांनी जगभरातील विद्यापीठांकडून मानद डॉक्टरेट पदवी प्राप्त केली होती. प्रख्यात वक्ता यांची व्याख्याने त्यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ 'डेरी क्षेत्रातील धडे' त्यांच्या कार्याद्वारे 'डाळीसाठी अमूल मॉडेल', ग्रामीण भारतातील सामाजिक व्यवस्थापन धोरणे पार पाडण्यासाठी चालू असलेल्या ग्रामीण समस्यांना लागू करण्यासाठी आयोजित केली जातात.

संस्था, किंवा 'न्यायासह वाढ' साठी निधी उभारण्यासाठी आणि प्रोत्साहन देण्यासाठी त्याच्या कार्याचा वापर करणे. कुरियन यांना रेड अँड व्हाईट लाइफटाइम अचिेव्हमेंट्स नॅशनल अवॉर्ड देखील प्रदान करण्यात आले.

लोकांमध्ये वाढू लागला.

तेव्हाची सगळ्यात मोठी कंपनी होती नेस्ले इंडिया ही कंपनी युरोपातील असल्याने ती गाईच्या दुधापासून तयार करण्यात आलेल्या वस्तू (कन्डेन्स मिल्क, दूध पावडर) विकत असे. भारतात म्हशींची संख्या जास्त असल्याने येथे म्हशीच्या दुधाच्या वस्तू तयार करणे जास्त योग्य होते. त्यात तांत्रिक अडचणी होत्या आणि म्हशीच्या दुधापासून भुकटी तयार करणे तेव्हा अशक्य वाटत होते. पण कुरियन यांच्या प्रयत्नांना यश मिळाले. त्यांनी म्हशीच्या दुधापासून भुकटी तर तयार केलीच शिवाय त्यापासून अनेक पदार्थ तयार करण्यात अमूलला यश आले. अमूलने हळूहळू बाजारपेठेत आपले स्थान पक्के केले. येथील लोकांच्या आवडी निवडी विचारात घेऊन दूध आणि त्यापासून तयार करण्यात आलेल्या वस्तू विक्रीसाठी उपलब्ध झाल्या. आज घडीला अमूल भारतासह ऑस्ट्रेलिया, चीन, सिंगापूर, हॉंगकॉंग, अमेरिकेची संयुक्त संस्थाने, बांगलादेश, मॉरीशस, आखाती देश आणि आग्निदेकेतील काही देशांमध्ये पोहोचले आहे. या यशाचे श्रेय वर्गीज कुरियन यांना जाते. याशिवाय भारत सरकारच्या मत्स्यव्यवसाय, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्रालयाच्या अधिपत्याखाली वर्गीस यांच्या हस्ते १६ जुलै १९६५ रोजी राष्ट्रीय दुग्धविकास मंडळाची स्थापना करण्यात आली. मूत्रपिंडांच्या आजारामुळे वर्गीस कुरियन यांना नडियाद येथील रुग्णालयात उपचारासाठी हलवण्यात आले होते. ९ सप्टेंबर २०१२ रोजी त्यांचे निधन झाले.

२०१४ मध्ये, देशातील सर्व प्रमुख डेरी गटांनी, इंडियन डेरी असोसिएशनसह, कुरियन यांचा वाढदिवस, २६ नोव्हेंबर हा राष्ट्रीय दूध दिवस म्हणून साजरा करण्याचा संकल्प केला. मिशिगन स्टेट युनिव्हर्सिटी आणि स्वीडिश युनिव्हर्सिटी ऑफ ऑग्निकल्चरल सायन्सेस यांनी त्यांना मानद पदवी प्रदान केली होती.

2030 पर्यंत देशातील 40 टक्के लोकांना पेयजल मिळणार नाही

नीती आयोगाचा गंभीर इशारा

जागतिक लोकसंख्येच्या जवळपास १८ टक्के लोकसंख्या भारतात आहे, परंतु जगातील गोड्या पाण्याच्या संसाधनांपैकी केवळ ४ टक्के संसाधने भारताकडे आहेत. वर्ष २०३० पर्यंत पिण्याच्या पाण्याची मागणी पुरवठ्यापेक्षा जास्त होण्याची शक्यता आहे व ४० टक्के लोकसंख्येला पिण्याचे पाणी मिळणार नाही,असा इशारा नीती आयोगाने दिला आहे. दिल्ली, बंगळुरू, चेन्नई आणि हैद्राबादसह २१ प्रमुख शहरांमध्ये शून्य भूजल पातळी होण्याची संभावना आहे. या जलसंकटाकडे गंभीरपणे न पाहिल्यास व त्यावर तातडीने शाश्वत उपाययोजना न केल्यास,भविष्यात भीषण परिस्थिती ओढवेल व पाणीटंचाईमुळे भारताच्या सकल राष्ट्रीय उत्पादनात ६ टक्के घट होऊ शकते.

जलसाक्षरतेचा अभाव ही देशासमोरील एक गंभीर समस्या आहे.पाण्याच्या अपव्यय,अयोग्य व्यवस्थापन आणि साठवणुकीच्या पद्धतींबद्दलच्या अज्ञानामुळे हे संकट दिवसेंदिवस गडद होत आहे. आज देशात वार्षिक जवळपास ४,००० अब्ज घनमीटर (१ घनमीटर = १,००० लिटर पाणी) पाऊस पडतो,पण त्यापैकी केवळ १,१२३ अब्ज घनमीटर पाणीच (२८ टक्के) वापरण्यायोग्य मानले जाते. केंद्रीय जल आयोगाच्या अहवालानुसार, आपल्या देशात पडणाऱ्या एकूण पावसाच्या पाण्यापैकी जवळपास ७८ टक्के पाणी पृष्ठभागावरून वाहून थेट महासागरात निघून जाते,व सर्वसाधारणपणे पावसाचे केवळ ८ ते १५ टक्के पाणीच जमिनीत मुरून भूजल पातळीत भर घालते. पाण्याच्या उपसा खुप मोठ्या प्रमाणावर आहे. जागतिक भूजल उपस्थता भारताचा वाटा अंदाजे २५ टक्के आहे.कृषी आणि औद्योगिक वापरासाठी होणारा अतिरिक्त उपसा,त्यासोबतच हवामान बदलामुळे पर्जन्यवृष्टी कमी झाल्यामुळे, भूजल पातळी आणि प्रमुख जलाशयांची क्षमता दोन्हीमध्ये गंभीर घट झाली आहे. त्यात जलसाक्षरतेचा अभाव. त्यामुळे पाण्याचे शास्त्रीय

पद्धतीने नियोजन व संवर्धन अत्यावश्यक आहे.तसेच लहानपणापासून मुलांना पाणी हे जीवन आहे व त्याची बचत व वापर कटाक्षाने काळजीपूर्वक करण्याचे संस्कार रुजवले पाहिजे. भारतात अयोग्य कृषी पद्धतीमुळे पाण्याचा अतिवापर होतो.भारतात उपलब्ध असलेल्या एकूण गोड्या पाण्यापैकी सुमारे ८० टक्के पाणी केवळ शेतीसाठी वापरले जाते. महाराष्ट्रासारख्या निम-शुष्क भागातही ऊस आणि भात यांसारख्या जास्त पाणी लागणाऱ्या पिकांचा आग्रह धरला जातो, ज्यामुळे भूजल पातळी झपाट्याने खालावत आहे.शहरी भागातील गैर व्यवस्थापन गळती,नळाद्वारे होणाऱ्या पाणीपुरवठ्यात गळती,आणि अनधिकृत जोडण्यांमुळे ३० ते ४० टक्के पाणी आधीच वाया जाते. सिमेंटच्या वाढत्या जंगलामुळे व सिमेंटच्या रस्त्यांमुळे भूजल पुनर्भरण न होणे ही मोठी समस्या निर्माण झाली आहे. जलप्रदूषण आणि पुनर्वापराच्या अभावामुळे जलसंकट अजून तीव्र होत आहे. देशातील जवळपास ७५ टक्के नद्यांचे पाणी पिण्यासाठी अयोग्य आहे,ही एक चिंताजनक बाब आहे. करोडी रुपये खर्च करूनही नद्यांचे शुद्धीकरणचे उद्दिष्ट साध्य करणे कठीण जात आहे.

सांडपाण्यावर प्रक्रिया करून ते पुनर्वापरात आणण्याचे प्रमाण खूपच कमी आहे. भारतात निर्माण होणाऱ्या एकूण सांडपाणी पैकी सुमारे २८ टक्के (महाराष्ट्रात ३६ ते ४६ टक्के)सांडपाण्यावर प्रक्रिया केली जाते.मात्र, या प्रक्रियेनंतर शुद्ध झालेल्या पाणी पैकी प्रत्यक्ष पुनर्वापर होण्याचे प्रमाण केवळ ३ टक्के ते ५ टक्कांच्या (महाराष्ट्रात ४ ते ५ टक्के) दरम्यान आहे. उर्वरित पाणी प्रक्रिया न करताच नद्या आणि जलस्रोतांमध्ये सोडले जाते.

मग जलसंपत्तीच्या शाश्वत

व्यवस्थानेसाठी उपाययोजना कोणत्या?

भारताच्या भूजल वापर पैकी जवळपास ८७ टक्के

वापर शेतीसाठी होत असल्याने, सिंचन कार्यक्षमतेतील अगदी किरकोळ सुधारणांचाही राष्ट्रीय जलसुरक्षेवर प्रचंड गुणात्मक परिणाम होतो. अचूक सिंचनामुळे बाष्पीभवन आणि खोलवर झिरपण्यामुळे होणारे पाण्याचे नुकसान, कमी होते. केवळ पाणीपुरवठा वाढवण्यावर लक्ष केंद्रित करण्याऐवजी, जास्त पाणी लागणाऱ्या पिकाऐवजी (भात, ऊस) स्थानिक कृषी-हवामान क्षेत्राला अनुकूल असलेल्या पिकांकडे (भरडधान्ये, कडधान्ये) वळण्यास शेतकऱ्यांना प्रोत्साहन दिले पाहिजे.राष्ट्रीय जल अभियानांतर्गत 'सही फसल' मोहीम शेतकऱ्यांना तांत्रिक आणि बाजारपेठांसंबंधी मार्गदर्शन पुरवते, तसेच त्यांना हवामानाशी जुळवून घेणारी आणि लक्षणीयरीत्या कमी सिंचन लागणारी पिके घेण्यास प्रोत्साहित करते.

स्थानिक समुदायांना (पाणी समित्या) पाण्याच्या स्रोतांची मालकी, संचालन आणि देखभाल करण्यासाठी सक्षम केल्याने उत्तरदायित्वाची भावना निर्माण होते. 'जल संचयन जन भागीदारी' अभियानाच्या पाठिंब्याने आंध्र प्रदेशातील मुरुगुम्मी हे गाव,समुदाय-नेतृत्वाखालील जलसंधारणासाठी एक राष्ट्रीय आदर्श म्हणून उदयास आले आहे. ७१ जल संरचना बांधून आणि 'कड्यापासून दरीपर्यंत' पद्धतीची अंमलबजावणी करून, या गावाने ८.११ लाख घनमीटर पेक्षा जास्त पाण्याची पुनर्स्थापना केली. आज औद्योगिक 'शून्य द्रव विसर्जन' प्रगत सांडपाणी व्यवस्थापन प्रणाली वापरून, कारखान्यांमधील सांडपाण्यावर प्रक्रिया करून ९८ टक्क्यांपर्यंत पाणी शुद्ध करता येते आणि ते पुन्हा

कारखान्यांतच वापरले जाऊ शकते. यामुळे बाहेरच्या जलस्रोतांमध्ये एक थेंबही सांडपाणी सोडले जात नाही. आज कृत्रिम बुद्धिमत्ता युगात 'स्मार्ट' तंत्रज्ञान आणि डेटाचा उपयोग करून शाश्वत जल व्यवस्थापन करणे शक्य आहे. आयओटी-आधारित सेन्सर्स, एआय-आधारित गळती शोधन आणि सेंटेलाइट मॉनिंगमुळे रिअल-टाइम जल-अंदाजपत्रक तयार करणे शक्य होते आणि जुन्या शहरी पाईप लाईन मधील गळतीची प्रमुख ठिकाणे ओळखण्यास मदत होते .जीआयएस-आधारित रिमोट सेन्सिंग यांसारख्या साधनांचा उपयोग पाणीटंचाई असलेल्या प्रदेशांचे मॉनिंग करण्यासाठी केला जात आहे, ज्यामुळे सरसकट धोरण लागू करण्याऐवजी पुराव्यावर आधारित उपाययोजना करणे शक्य होते.वापरलेल्या पाण्याला कचरा न मानता एक संसाधन म्हणून हाताळले पाहिजे. शहरी विकास चक्रात सांडपाणी प्रक्रियेचे एकत्रीकरण केल्याने गोड्या पाण्याची मागणी कमी होते आणि नैसर्गिक नदी प्रणालींचे प्रदूषण टाळता येते. उदाहरणार्थ,नागपूर शहरात सांडपाण्यावर तृतीयक मानकांपर्यंती प्रक्रिया करून ते महाजेनको औष्णिक वीज प्रकल्पाला शीतलीकरणासाठी विकते, ज्यामुळे गोड्या पाण्याची बचत होते व नागपूर महानगरपालिकेच्या उत्पन्नात भर पडते. निसर्ग-आधारित शहरी 'संयंत्र' उपाययोजना ज्यात सच्छिद्र पदपथ,पाणथळ जागा आणि शहरी जंगले यांचा समावेश असतो, राबवून, शहरांना नैसर्गिकरित्या पावसाचे पाणी साठवून ठेवण्यास मदत करता येते.चेन्नई शहराने

शहरी पूर कमी करण्यासाठी आणि भूजल झिरपण्याची क्षमता वाढवण्यासाठी आपल्या शहरी पाणथळ जागांचे सक्रियपणे पुनरुज्जीवन केले आहे आणि सच्छिद्र पायाभूत सुविधा एकत्रित केल्या आहेत, ज्यामुळे हे शहर मूलतः जल-संचयन युनिट बनले आहे.

भारतातील पाणीटंचाईवर उपाययोजना करण्याच्या उद्देशाने सरकारतर्फे पण विविध उपक्रम राबविण्यात येत आहेत.

जल जीवन मिशन अंतर्गत प्रत्येक व्यक्तीला ५५ लिटर प्रति दिन शुद्ध पाणी देण्याचे उद्दिष्ट आहे. तसेच या पाण्याचा वापर झाल्यानंतर निर्माण होणारे सांडपाणी (ग्रे वॉटर) व्यवस्थापनाचे उद्दिष्ट, ज्यामुळे पुनर्वापर आणि अपव्यय नियंत्रण,आरोग्य आणि स्वच्छता,भूजल पातळीत वाढ ,पर्यावरण संवर्धन व स्थानिक पातळीवर स्वावलंबन हे टप्पे आहेत.प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनाव्दारे 'प्रति थेंब पीक' गुणोत्तर वाढवण्यासाठी शेतकऱ्यांना सूक्ष्म सिंचन (ठिबक आणि तुषार सिंचन पद्धती) अवलंबण्यास प्रोत्साहन दिले जाते. एकंदरीत जलसंकटावर मात करण्यासाठी पावसाचे पाणी साठवणे (वॉटर हार्वेस्टिंग), जलसंवर्धन (पाण्याची बचत), प्रक्रिया केलेल्या पाण्याचा पुनर्वापर आणि पाणलोट व्यवस्थापन यांसारख्या शाश्वत उपाययोजना अत्यंत महत्त्वाच्या आहेत. भारताचे जलसंकट हे एक बहुआयामी आव्हान आहे, जे हवामान बदल आणि संसाधनांच्या अकार्यक्षम व्यवस्थापनामुळे अधिकच गंभीर झाले आहे. संकटापुरत्या मर्यादित प्रतिसादांच्या पलीकडे जाऊन, भारताने चक्रीय जल अर्थव्यवस्थेकडे वाटचाल केली पाहिजे, सूक्ष्म सिंचनाला प्राधान्य दिले पाहिजे आणि समुदाय-नेतृत्वाखालील प्रज्ञासनाला संस्थात्मक स्वरूप दिले पाहिजे. दीर्घकालीन जलसुरक्षा सुनिश्चित करणे हे केवळ एक धोरणात्मक उद्दिष्ट नसून भारताच्या विकासासाठी एक अस्तित्वाची गरज आहे.

प्रा. संजय त्रिवंकरावर खडकरावर,

माजी तज्ज्ञ सदस्य,

विदर्भ वैधानिक विकास मंडळ. मो. 7276614260

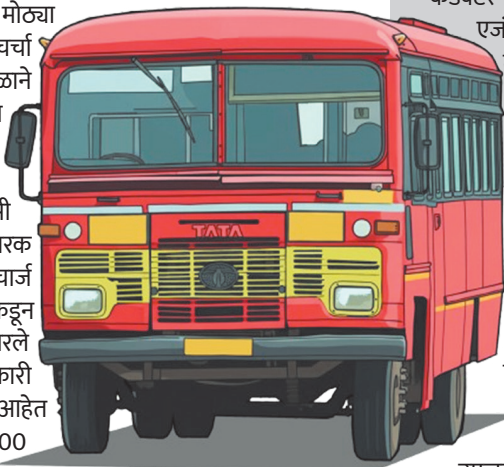
एनसीएमसी कार्ड मागे टक्केवारीचा खेळ!

एनसीएमसी कार्ड सक्ती प्रवाशांच्या हिताची की एजंटच्या?

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अकोला: प्रवाशांच्या हिताची म्हणून मोठा गाजावाजा करण्यात आलेल्या एनसीएमसी कार्ड च्या सक्तीमागील टक्केवारीची मोठ्या प्रमाणात प्रवाशांमध्ये चर्चा होत आहे. एस टी महामंडळाने ज्येष्ठ नागरिक महिला सन्मान योजनेतील लाभार्थी तसेच अमृत योजनेतील प्रवाशांसाठी एनसीएमसी कार्डचा वापर बंधनकारक केल्यानंतर या कार्डच्या रिचार्ज च्या नावाखाली प्रवाशांकडून अतिरिक्त शुल्क आकारले जात असल्याच्या तक्रारी मोठ्या प्रमाणात पुढे येत आहेत प्रवास करण्यापूर्वीच 500 किंवा हजार रुपयांचे

रिचार्ज करून त्यातून शुल्क वजा केले जात असेल तर ही व्यवस्था प्रवाशांच्या हिताची कशी? असा सवाल प्रवासी करीत आहेत

कंडक्टर व खाजगी एजंटच्या रिचार्ज मध्ये तफावत

» एनसीएमसी कार्ड काढताना अधिक पैसे घेतल्याच्या तक्रारीनंतर आता रिचार्ज करतानाही खाजगी एजंट आणि एसटी कंडक्टर कडून मिळणाऱ्या रकमेत मोठी तफावत असल्याचे समोर येत आहे जर खाजगी एजंट कडे पन्नास रुपयाचे रिचार्ज केले तर कार्ड मध्ये 37.67 रुपये तर एसटी कंडक्टर कडून रिचार्ज केल्यास 49 . 47 रुपये जमा होतात. शंभर रुपयाच्या रिचार्ज वर खाजगी एजंट कडे 87 . 14 तर कंडक्टर कडे 98 . 94 रुपये तर दोनशे रुपयांच्या रिचार्ज 186.08 तर एसटी कंडक्टर कडे 197.88 रुपये उपलब्ध होतात. तर पाचशे रुपयांच्या रिचार्ज वर खाजगी एजंट मार्फत 482.89 रुपये तर एसटी कंडक्टर कडून 494.70 रुपये उपलब्ध होतात त्यामुळे खाजगी एजंट मार्फत रिचार्ज केल्यास प्रवाशांना अधिक शुल्काचा भार सहन करावा लागत असल्याच्या तक्रारी येत आहेत

एनसीएमसी कार्ड सक्ती नेमकी कशासाठी.....

» सवलतीच्या प्रवाहासाठी आधार कार्ड किंवा अन्य ओळखपत्र उपलब्ध असताना यांची एम सी कार्ड ची सक्ती का करण्यात आली असा प्रश्नही प्रवाशांकडून उपस्थित केला जात आहे या व्यवस्थेमुळे खाजगी संस्थेला आर्थिक लाभ मिळतो का याबाबत एसटी महामंडळाने स्पष्ट भूमिका जाहीर करावी अशी मागणी होत आहे एनसीएमसी कार्डची सक्ती तातडीने रद्द करावी किंवा एनसीएमसी कार्ड चे रिचार्ज एसटीच्या तिकीट खिडकीवर आणि कंडक्टर कडून कोणतेही अतिरिक्त शुल्क न आकारता उपलब्ध करून द्यावे अशी मागणी प्रवासी करीत आहेत

राज्यातील भरती परीक्षा पद्धतीत होणार सुधारणा!

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती : महाराष्ट्र शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने राज्यातील शासकीय भरती परीक्षा अधिक सुरक्षित, पारदर्शक, विश्वासार्ह व उमेदवाराभिमुख करण्यासाठी तसेच परीक्षांमधील गैरप्रकारांना प्रतिबंध घालण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाच्या अपर मुख्य सचिव (सेवा) यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चस्तरीय समिती गठीत केली आहे. या समितीच्या कार्यक्रमांनुसार राज्यातील प्रत्येक महसुली विभागातील विद्यार्थी, स्पर्धा परीक्षा परीक्षार्थी, पालक,

शिक्षक, शैक्षणिक संस्थांचे प्रतिनिधी, तज्ज्ञ व इतर संबंधित हितधारकांशी चर्चा करून भरती परीक्षा पद्धतीत आवश्यक सुधारणा करण्यासाठी सूचना, शिफारशी, हरकती व अभिप्राय प्राप्त करून घेतले जाणार आहेत. अमरावती विभागातील संबंधित हितधारकांशी चर्चा करण्यासाठी उच्चस्तरीय समितीचे अध्यक्ष व सदस्य १७ सप्टेंबर रोजी सकाळी ११ ते ५.३० दरम्यान नियोजन भवन, जिल्हाधिकारी कार्यालय, अमरावती येथे भेट देणार आहेत. या अनुषंगाने अमरावती जिल्हाधिकारी कार्यालय येथे निवासी उपजिल्हाधिकारी, अमरावती व उपजिल्हाधिकारी

(महसूल) अमरावती यांच्या संयुक्त नियंत्रणाखाली विशेष कक्षामार्फत १४ ते १६ सप्टेंबर या कालावधीत, कार्यालयीन वेळेत सूचना व अभिप्राय स्वीकारण्याची व्यवस्था करण्यात आली आहे. राज्यातील भरती परीक्षा पद्धत अधिक सक्षम, सुरक्षित, पारदर्शक व विश्वासार्ह करण्याच्या दृष्टीने अमरावती विभागातील सर्व संबंधित घटकांनी आपल्या सूचना, शिफारशी, हरकती व निवेदने सादर करून या महत्त्वपूर्ण प्रक्रियेत सक्रिय सहभाग नोंदवावा, असे आवाहन विभागीय आयुक्त, अमरावती यांनी केले आहे.

शेगाव-चंद्रपूर बसमध्ये प्रवास करणाऱ्या मुलगा गंभीर जखमी

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

शेगाव : शेगाव डेपोची MH40Y 5902 क्रमांकाची शेगाव-चंद्रपूर जाणारी बस शेळद फाटा येथे ट्रकला ओव्हरटेक करत असताना खिडकी जवळ बसमध्ये प्रवास करणाऱ्या एका मुलाच्या हाताला गंभीर दुखापत झाल्याची घटना समोर आली आहे.

प्रवाशांमध्ये काही काळ खळबळ उडाली.जखमी विकास काझनेकर याला बसमधील प्रवाशांनी उचलून तातडीने उपचारासाठी रुग्णालयात दाखल केले. मात्र, ही घटना नेमकी कशामुळे घडली, याबाबत अधिकृत माहिती अद्याप समोर आलेली नाही.

अपात्र असतांना श्रावणबाळ योजनेचा घेतलेला लाभ परत करा !

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

खामगाव : श्रावणबाळ सेवा राज्य निवृत्तीवेतन योजनेचा जनार्दन विश्वनाथ दळी रा. सुटाळपुरा, खामगांव यांना अपात्र पद्धतीने लाभघेतल्याप्रकरणी खामगावचे नायब तहसीलदार यांनी संबंधित लाभार्थ्यास १८ हजार अनुदानाची रक्कम शासन जमा करण्याचे आदेश दिले आहेत. या प्रकाराबाबत ४ ऑगस्ट २०२६ रोजी मंडळ अधिकारी व ग्राम महसूल अधिकारी यांच्यामार्फत जनार्दन विश्वनाथ दळी यांची प्रत्यक्ष गृहचौकशी करण्यात आली. चौकशी अहवालांमध्ये संबंधित व्यक्तीचे वार्षिक उत्पन्न

योजनेच्या निर्धारित पात्रता निकषांपेक्षा अधिक असल्याचे निदर्शनास आले. चौकशीत जनार्दन दळी श्रावणबाळ सेवा राज्य निवृत्तीवेतन योजनेसाठी अपात्र असल्याचे निष्पन्न झाल्याने, जुलै २०२५ ते जून २०२६ या कालावधीत प्राप्त झालेले १८,०००/-अनुदान शासनाकडे परत जमा करण्याचे निर्देश नायब तहसीलदार, खामगाव यांनी दि. २४/८/२६ रोजी दिले आहेत. सदर रक्कम शासन जमा करून त्याची पावती कार्यालयात सादर करावी, अन्यथा प्रचलित शासन नियमानुसार महसुली थकबाकी म्हणून वसुलीची कारवाई करण्यात येईल.

दुष्काळसदृश परिस्थितीत धोरणात्मक नियोजनाची गरज!

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अकोला : डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोलाचे कुलगुरू डॉ. शरद गडाख तसेच डॉ.एस.एस.माने, संशोधन संचालक, डॉ. पं.दे.कृ.वि, अकोला व डॉ.जे.व्ही.एन.एस. प्रसाद, प्रकल्प समन्वयक, यांच्या मार्गदर्शनात ४ सप्टेंबर रोजी खरीप हंगामात विदर्भातील सद्य दुष्काळसदृश पर्जन्यमानाच्या परिस्थितीत कोरडवाहू शेतीसाठी आपत्कालीन पीक नियोजनाबाबत भागधारकांचे ऑनलाईन बैठकीचे आयोजन यशस्वीरित्या करण्यात आले.

सध्या खरीप हंगामामध्ये अपुरा व अनियमित पाऊस झाल्यामुळे विभागातील अनेक भागांमध्ये दुष्काळसदृश परिस्थिती निर्माण झाली आहे. दीर्घकाळ झालेल्या पावसाच्या खंडामुळे पेरणीची कामे, पिकांची उगवण व स्थापना तसेच पिकांची एकूण वाढ यावर प्रतिकूल परिणाम झाला आहे. परिणामी, पिकांचे व्यवस्थापन तसेच पर्यायी कृषी पद्धतीबाबत शेतकर्यांमध्ये अनिश्चिततेचे वातावरण निर्माण झाले आहे. वरील परिस्थितीच्या अनुषंगाने आपत्कालीन पीक नियोजन तसेच सद्य परिस्थितीला सामोरे जाण्यासाठी योग्य पीक व्यवस्थापन धोरणे निश्चित करण्याच्या उद्देशाने बैठकीचे आयोजित करण्यात आले होते. या बैठकीला विभागीय कृषी उपसंचालक, अमरावती व अकोला, अमरावती, बुलढाणा, वाशीम, यवतमाळ, वर्धा या जिल्ह्यांतील जिल्हा अधीक्षक

कृषी अधिकारी, उपविभागीय कृषी अधिकारी, तालुका कृषी अधिकारी, मंडळ कृषी अधिकारी, कृषी पर्यवेक्षक, कृषी सहायक, कृषी विज्ञान केंद्राचे चे कार्यक्रम समन्वयक, विषय विशेषज्ञ असे एकूण ८५ सदस्यांनी सहभाग नोंदविला. बैठकीच्या प्रारंभी मुख्य शास्त्रज्ञ, डॉ. अनिता चोरे यांनी सद्य परिस्थितीच्या पार्श्वभूमीवर बैठकीचे महत्त्व स्पष्ट केले. तसेच, अकोला केंद्राने विकसित केलेल्या विविध परिस्थितीशी जुळवून घेणाऱ्या व शेतकर्यांना सहजपणे अवलंबता येणाऱ्या तंत्रज्ञानाचा अवलंब करून सद्य परिस्थितीवर मात करण्यासाठी धोरणात्मक नियोजन करण्याचे आवाहन केले. यावेळी अनेक राज्यस्तरीय कृषी अधिकार्यांनी य उपाययोजनांना सहमती

दर्शवून त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील शेतकर्यांपर्यंत सदर शिफारशी व तंत्रज्ञान पोहोचविण्याची ग्वाही दिली. बैठकीदरम्यान डॉ. ए. आर. तुपे, कृषी हवामानशास्त्रज्ञ यांनी एल निनोच्या प्रभावाबाबत माहिती दिली. डॉ. राजेश पातोडे यांनी असंतृप्त मृदा क्षेत्रातील मृदा आर्द्रता व्यवस्थापन, उपलब्ध पाण्याचे प्रमाणीकरण याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन केले. डॉ. संजय काकडे, कापूस पिकाबाबत शेतकर्यांना आवश्यक आवश्क सूचना दिल्या. बैठकीदरम्यान विविध कृषी अधिकार्यांनी पिकांवरील पाण्याच्या ताणाच्या परिस्थितीमध्ये करावयाच्या उपाययोजना, पीक व्यवस्थापन व पर्यायी धोरणाबाबत अनेक प्रश्न विचारले. यावर तज्ज्ञांनी सविस्तर मार्गदर्शन केले.

पाणी वाचवण्याची गरज असताना नासाडी सुरूच

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अकोला: जुलै महिन्यातील एक पाऊस सोडल्यास पावसाने पाठ फिरवली आहे. काटेपूर जलाशयातील साठा दररोज घटतो आहे. पाण्याचा थेंब न थेंब वाचवण्याची गरज असताना नासाडी सुरूच आहे. यामुळे जलसंकट अधिक भीषण होणार ही जाणीव ठेवावी लागेल. आज सकाळी न्यू तापडिया परिसरात वॉल्व लिकेजमुळे पाण्याचे पाट वाहत होते. याला त्वरित आळा घालावा लागेल. सध्या पावसाची रंगत दिसत नाही. त्यामुळे लोकांना पाणी उपलब्ध व्हावे यासाठी उपाय योजना

केल्या जात आहे. उपलब्ध पाणी कशा प्रकारे वापरले जाईल यासाठी निर्णय घेतले जात आहे. ऐन पावसाळ्यात ही कामे सुरू असल्याने भीषणता लक्षात यावी. अशा वेळी पाणी वाहून जाणे हिताचे नाही. आज सकाळी बराच वेळ काळे यांच्या निवासस्थान नजीकचा वॉल्व लिकेज झाला आणि दुर्गे यांच्या घरापर्यंत पाण्याचे लोट वाहत होते.

शिवसेना शिंदे गटाच्या चार नगरसेवकांना अपात्र करण्याबाबतचा ठराव घ्या..!

12 नगरसेवकांचे नगराध्यक्ष यांना पत्र, सभेत गदारोळ घालणे नगरसेवकांना भोवणार..?

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

हिवरखेड : शिवसेना शिंदे गटाच्या चार नगरसेवकांनी लज्जास्पद वर्तन केल्यामुळे त्यांना महाराष्ट्र नगरपरिषद व औद्योगिक नगरी अधिनियम 1965 च्या कलम ४२ (१) व सहकलम ४२ (3) अन्वये अपात्रतेचा ठराव पारित करण्याबाबत 12 नगरसेवकांनी नगराध्यक्ष सुलभा रमेश दुतोंडे यांना पत्र दिले आहे. सदर अर्जामध्ये शिवसेना शिंदे गटाचे रवी मधुकर घुंगड, ऋषिकेश श्रीकृष्ण पंचबुद्धे, रामेश्वर पुंडलिक हागे तथा स्वीकृत नगरसेवक श्यामशील सहदेवराव भोपळे या चार नगरसेवकांनी नगरपरिषदेच्या सर्वसाधारण व विशेष सभेत गदारोळ घालणे, नगरपरिषदेच्या सभांमध्ये व्हिडिओ शूटिंग करून

व्हाट्सअप ग्रुप वर आक्षेपार्थ पोस्ट करणे, वारंवार नगरपरिषदेला पत्र देऊन वेगवेगळी आंदोलने करण्याचे इशारे देणे, नगरपरिषद कार्यालयात बसण्यासाठी स्वतंत्र कंबिन मागून ते न मिळाल्यास आंदोलनाचा इशारा देणे, नागरिकांनी नगरपरिषदेचे कर भरणे शिवाय नगरपरिषदेच्या सोशल मीडियावर व्हायरल करणे अशा

नगरपरिषदा नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम 1965 कलम 81 (2) अन्वये विशेष सभा बोलावून शिवसेना शिंदे सेनेचे रवी मधुकर घुंगड, ऋषिकेश श्रीकृष्ण पंचबुद्धे, रामेश्वर पुंडलिक हागे तथा स्वीकृत नगरसेवक श्यामशील सहदेव भोपळे या चार नगरसेवकांना लज्जास्पद व गैरवर्तन केल्याबाबत कलम 42 (1) तथा सह कलम 42 (3) अन्वये विचार करून अपात्रतेचा ठराव पारित करण्याबाबत या अर्ज दिला असून या अर्जाच्या प्रति मुख्याधिकारी नगरपरिषद हिवरखेड, जिल्हाधिकारी तसेच प्रधान सचिव नगर विकास विभाग महाराष्ट्र शासन यांना सुद्धा पाठविले आहेत. यावर नगराध्यक्ष सुलभा रमेश दुतोंडे ह्या विशेष सभा बोलून तसा ठराव पारित करतात काय याकडे हिवरखेड वासियांचे आत लक्ष लागले आहे.

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अकोला: सिविल लाईन पोलीस स्टेशन अंतर्गत येणाऱ्या प्लॉट परिसरातील बजरंग दलाचे कार्यकर्ते तसेच गोरक्षक हरिओम पांडे त्यांच्या घरासमोर बांधलेल्या गोवंशाची चोरी करण्याच्या उद्देशाने आलेल्या चोरट्यांनी त्यांच्या वडीलावर हल्ला करण्याचा प्रयत्न केला. या झटापटीत दोन गोवंश घेऊन चोरट्यांनी फरार होण्याचा

प्रयत्न केला परंतु त्यातील एकाच पकडण्यास परिसरातील नागरिकांना यश आले. ही घटना आज बुधवारी पहाटे चार वाजे दरम्यान घडली. परिसरातील नागरिकांनी या घटनेची माहिती सिविल लाईन पोलीसांना दिल्यानंतर पकडलेल्या गोवंश पोलीसांच्या स्वाधीन करण्यात आले गोवंश चोरीसाठी वापर करण्यात आलेला एक ऑटो सुद्धा पोलीसांनी जप्त केला घटनेची

माहिती मिळताच सिविल लाईन पोलीस स्टेशनला बजरंग दल कार्यकर्त्यांनी गर्दी केली होती. हरिओम पांडे यांनी अनेक गोवंशांना चोरट्यांच्या तावडीतून वाचवले आहे त्या रागातून पहाटे चार वाजता त्यांच्यावर हल्ला करण्याचा प्रयत्न या चोरट्यांचा असावा अशी प्रतिक्रिया यावेळी विश्व हिंदू परिषदेचे राजु मंगरूळकर यांनी व्यक्त केली

ढोल-ताशांचा निनाद अन् 'गणपती बाप्पा मोरया'चा जयघोष

श्रीराम प्रतिष्ठानच्या बाप्पांचे थाटात आगमन !

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अकोला : गणेशोत्सवाच्या पार्श्वभूमीवर शहरात सर्वत्र उत्साहाचे वातावरण पसरले असून, सुधीर कॉलनी जवाहर नगर येथील श्रीराम प्रतिष्ठानच्या बाप्पांचे मंगळवारी, ८ सप्टेंबर रोजी अत्यंत जल्लोषात आणि भक्तीमय वातावरणात आगमन झाले. प्रसिद्ध मूर्तिकार अंकित

आंबेरे यांनी साकारलेली श्रीराम प्रतिष्ठानची आकर्षक गणेशमूर्ती पाहण्यासाठी गणेशभक्तांची मोठी गर्दी झाली होती. आगमनादरम्यान ढोल-ताशांचा गजर, गुलालाची उधळण आणि 'गणपती बाप्पा मोरया'च्या जयघोषाने परिसर दुमदुमून गेला होता. श्रीराम प्रतिष्ठानच्या बाप्पांचे आगमन झाल्यावर

पंकज देशमुख यांच्या हस्ते श्रीना पुष्पहार अर्पण करून जल्लोषात स्वागत करण्यात आले. यावेळी प्रतिष्ठानचे पदाधिकारी, कार्यकर्ते आणि स्थानिक नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. बाप्पांच्या स्वागतासाठी कार्यकर्त्यांनी जय्यत तयारी केली होती, ज्यामुळे आगमन सोहळ्याची शोभा अधिकच वाढली.

अन् क्षणभर विसावली पावले...

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अकोला: भक्ती, शक्ती अन् श्रद्धेचा अनोखा संगम असलेल्या शहरातील श्री राजराजेश्वर कावड व पालखी महोत्सवात हजारो भाविक सहभागी होतात. यांच्या सेवेसाठी दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही आरआरसी समूहाने गांधीरोड स्थित मुख्य कार्यालयासमोर भव्यदिव्य असा कावडधारकांसाठी स्टेज उभारला होता. या स्टेजवर प्रत्येक

कावडधारकांच्या अध्यक्षीय मनःपूर्वक शाल आणि प्रशस्तीपत्र देऊन स्वागत करण्यात आले. तसेच कावड यात्रा पाहणाऱ्या भाविकांचे विविध कार्यक्रमांद्वारे मनोरंजन केले. आरआरसी समूहाने बालगोपालांना आपली कला सादर करण्याचीही संधीही दिली. या कार्यक्रमाचे उत्कृष्ट संचालन आरजे श्री यांनी केले. हे संचालन आणि चिमुकल्यांचा नृत्याविष्कार पाहण्यासाठी आरआरसी

नेटवर्कसमोर शिवभक्तांनी मोठी गर्दी केली होती. कावड व पालखी पाहण्यासाठी आलेले भाविक या भव्यदिव्य स्टेजवरील कार्यक्रम पाहण्यासाठी थांबत होते. एकूण हा कार्यक्रम भाविकांच्या व शिवभक्तांच्या आकर्षणाचे केंद्र ठरला होता. यासाठी आरआरसी समूहाच्या कर्मचार्यांनी विशेष परिश्रम घेतल्याच्या प्रतिक्रिया भाविकांमधून उमटत होत्या.

रोजगाराची संधी असलेल्या प्रशिक्षणाचे नियोजन करावे-जिल्हाधिकारी आशिष येरेकर

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती : युवकांना कौशल्य प्रशिक्षण देऊन रोजगारक्षम बनविण्याचे राज्य शासनाचे धोरण आहे. जिल्ह्यातील युवकांना टुरीझम हॉस्पिटॅलिटी आणि होम केअरटेकर यासारख्या क्षेत्रातील प्रशिक्षण देऊन त्यांना रोजगाराची संधी निर्माण करावी, असे निर्देश जिल्हाधिकारी आशिष येरेकर यांनी दिले.

जिल्हाधिकारी कार्यालयात आज कौशल्य विकास विभागाची बैठक घेण्यात आली. यावेळी सहायक आयुक्त प्रांजली बारस्कर उपस्थित होत्या. बैठकीत जिल्ह्यात येत्या वर्षात राबविण्यात येणाऱ्या प्रशिक्षण वर्गाबाबत माहिती देण्यात आली.

जिल्हाधिकारी येरेकर यांनी जिल्ह्यात लवादा येथे बांबूचे प्रशिक्षण देण्याची चांगली व्यवस्था होऊ शकते. यादृष्टीनेही विचार करण्यात यावा, अशी सूचना केली. तसेच इतर राज्यातून प्रामुखने हॉटेल क्षेत्रात युवक पुढे येत आहे. एका राज्यातून प्रशिक्षण घेऊन हे युवक इतर राज्यात

रोजगार करीत आहे. यासारखा प्रयोग जिल्ह्यातही व्हावा. राज्यातील मोठ्या शहरात ज्येष्ठ नागरिकांची काळजी घेणाऱ्या मनुष्यबळाची आवश्यकता निर्माण झाली आहे. त्यामुळे जिल्ह्यात प्रायोगिक तत्वावर या प्रशिक्षणाची बॅच सुरू करावी.

संत गाडगेबाबत अमरावती विद्यापीठ

ईव्ही वाहनांच्या क्षेत्रात कार्य करीत आहे. याठिकाणी ईव्हीचे प्रशिक्षण देण्याची सोय करण्यात यावी. युवकांना कौशल्य प्रशिक्षण आवश्यक आहे, तसेच प्रशिक्षणानंतर रोजगार मिळावा, यासाठी प्रयत्न करण्यात यावे. येत्या 29 सप्टेंबर रोजी जिल्ह्यात 15 ठिकाणी पंडित दीनदयाळ उपाध्याय रोजगार महाकुंभ आयोजित करण्यात येणार आहे. यात अनुभव असलेल्या युवकांना सामावून घ्यावे. तसेच खासगी कंपन्यांकडून रोजगार देताना अनुभव असलेल्या उमेदवारांची निवड करण्यासाठी प्रयत्न करण्यात यावे. यावेळी किमान कौशल्य योजना, मुख्यमंत्री युवा कार्य प्रशिक्षण योजना आदींचा आढावा घेण्यात आला.

जिल्ह्यातील जनहिताच्या विविध प्रश्नांवर जिल्हाधिकाऱ्यांसोबत काँग्रेसची बैठक

डफरीन अग्रिकांडाच्या अहवालासह शेतकरी, आरोग्य, आदिवासी भाग व वाढत्या गुन्हेगारीच्या प्रश्नांवर चर्चा

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती : जिल्ह्यातील तसेच शहरातील विविध जनहिताच्या आणि प्रलंबित प्रश्नांबाबत आज जिल्हाधिकारी महोदयांसोबत काँग्रेसच्या पदाधिकाऱ्यांची महत्त्वपूर्ण बैठक पार पडली. यावेळी जिल्ह्यातील विविध समस्यांवर सविस्तर चर्चा करून त्याबाबतचे निवेदन जिल्हाधिकाऱ्यांना देण्यात आले.

अमरावती येथील डफरीन रुग्णालयातील NICU मध्ये झालेल्या दुर्दैवी अग्रिकांडात निष्पाप नवजात बालकांचा बळी गेला होता. या घटनेला बराच कालावधी उलटूनही अद्याप चौकशीचा अहवाल समोर आलेला नाही. या गंभीर प्रकरणाचा अहवाल तातडीने जाहीर करून दोषींवर कठोर कारवाई करण्यात यावी, अशी मागणी यावेळी करण्यात आली.

तसेच इर्विन रुग्णालयातील विविध समस्या, रुग्णांना भेडसावणाऱ्या अडचणी, आरोग्य सुविधांमधील त्रुटी आणि आवश्यक उपाययोजनांबाबतही जिल्हाधिकाऱ्यांशी चर्चा करण्यात आली. याशिवाय जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांचे विविध प्रश्न, शेतीशी संबंधित अडचणी, आदिवासी भागातील नागरिकांच्या समस्या तसेच शहर आणि जिल्ह्यात वाढत असलेली गुन्हेगारी यावरही बैठकीत गांभीर्यने चर्चा झाली. विशेषतः शहरात वाढत असलेल्या MD झुसच्या विळख्यामुळे युवकांचे भविष्य धोक्यात येत असून, या अमली पदार्थाच्या वाढत्या प्रसाराला आळा घालण्यासाठी कठोर उपाययोजना करण्याची मागणी करण्यात आली. यावेळी जिल्ह्यातील जनतेच्या प्रश्नांकडे प्रशासनाने गांभीर्यने लक्ष देऊन प्रलंबित प्रश्नांची तातडीने

सोडवणूक करावी, अशी भूमिका काँग्रेस पदाधिकाऱ्यांनी मांडली. जिल्हाधिकाऱ्यांनी सर्व मुद्दे समजून घेत त्यावर योग्य ती कार्यवाही करण्याचे आश्वासन दिले.

या बैठकीस माजी पालकमंत्री यशोमती ठाकूर, माजी पालकमंत्री सुनील देशमुख, माजी आमदार वीरेंद्र जगताप, विरोधी पक्षनेते व माजी महापौर विलास इंगोले, शहराध्यक्ष बबलू शेखावत, ग्रामीण जिल्हाध्यक्ष बबलू देशमुख, काँग्रेस पदाधिकारी हरीभाऊ महांड, जयश्रीताई वानखेडे, कांचनमाला ताई गावडे, राहुल येवले, वैभव वानखेडे, मिलिंदभाऊ चिमोटे यांच्यासह महिला काँग्रेस, युवक काँग्रेस, NSUIचे पदाधिकारी, विविध आघाड्यांचे पदाधिकारी तसेच काँग्रेसचे पदाधिकारी व कार्यकर्ते मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाचा रविवार पासून तीन दिवसांचा अमरावती जिल्हा दौरा

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती : बालगृहांची पाहणी व तपासणी, बालकांच्या हक्कांच्या अनुषंगाने विविध बाबींचा आढावा, तसेच संबंधित प्रकरणांची सुनावणी करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाचे अध्यक्ष संजय पुराणिक यांच्या अध्यक्षतेखाली ६ ते ८ सप्टेंबर २०२६ या कालावधीत आयोगाचा अमरावती जिल्हा दौरा आयोजित करण्यात आल्याचे जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी

संजय गट यांनी कळविले आहे.

नियोजित कार्यक्रमानुसार ६ सप्टेंबर रोजी आयोगाचे अध्यक्ष व सदस्य अमरावती जिल्ह्यातील बालगृहांना भेटी देणार आहेत. ७ सप्टेंबर रोजी सकाळी ११ ते दुपारी १२.३० वा. दरम्यान विविध प्रकरणांची सुनावणी घेण्यात येणार आहे. तर दुपारी १२.३० ते २ वा. पर्यंत आढावा बैठक होणार आहे.दुपारी ३ ते सायं ६ वा. दरम्यान जिल्ह्यातील बालगृहास भेटी देणार आहे. ८ सप्टेंबर रोजी मेळघाट क्षेत्रास आयोग भेट देणार असून प्रकल्प

अधिकारी आदिवासी विभाग अमरावती व मेळघाट तसेच इतर बहुजन कल्याण विभागाच्या अधिकाऱ्यांची बैठकही घेणार आहे.

आयोगाच्या दौऱ्यात बालगृहांमध्ये बालकांना उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या सुविधा, निवास व भोजन व्यवस्था, आरोग्य व शिक्षणाच्या सुविधा, बालकांच्या सुरक्षिततेच्या उपाययोजना, समुपदेशन व पुनर्वसनाची कार्यवाही तसेच बालकांच्या मूलभूत हक्कांची अंमलबजावणी याबाबत

पाहणी करण्यात येणार आहे. तसेच, बाल हक्क संरक्षणाच्या अनुषंगाने आढावा बैठक घेण्यात येणार असून, संबंधित विभागांचे अधिकारी, कर्मचारी व संस्थांचे प्रतिनिधी यांच्याकडून विविध विषयांचा आढावा घेण्यात येणार आहे. बालकांच्या हक्कांचे संरक्षण, त्यांच्या समस्या व तक्रारींचे निराकरण आणि बालकांच्या सर्वांगीण विकासासाठी आवश्यक उपाययोजनांबाबत आयोगाकडून मार्गदर्शन व सूचना करण्यात येणार आहेत.

15 ठिकाणी ‘पंडित दिनदयाल उपाध्याय रोजगार महाकुंभ’

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती: कौशल्य ,रोजगार,उद्योजकता व नाविन्यता विभागामार्फत पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या जन्मदिनाच्या औचित्याने 29 सप्टेंबर रोजी राज्यात 500 ठिकाणी ‘पंडित दिनदयाल उपाध्याय रोजगार महाकुंभ’चे आयोजन करण्यात येणार आहे. याअंतर्गत अमरावती जिल्ह्यात तालुका मुख्यालयासह एकूण 15 ठिकाणी हे आयोजन होणार आहे. या मेळाव्यासाठी नोकरी इच्छुक उमेदवार आणि नियोक्यांसाठी ऑनलाईन नोंदणी प्रक्रिया सुरु झाली आहे.

युवाशक्ती हीच राष्ट्रशक्ती’ या पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या

पंतप्रधानांच्या जन्म दिनाच्या औचित्याने 29 सप्टेंबर रोजी आयोजन

संकल्पनेल अनुसरून रोजगार महाकुंभाचे आयोजन करण्यात आले आहे. याअंतर्गत अमरावती शहरात डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय आणि एम.आय.डी.सी. स्किल सेंटर येथे रोजगार मेळाव्याचे आयोजन करण्यात येणार आहे. वरुड येथील स्व. माणिकलालजी गांधी जागृत विद्यालय,अंजनागव सुर्भी येथील श्रीमती राधाबाई सारडा कला ,वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय,चांदूरबाजार येथील गो.सी.टोम्पे कला ,वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय,अचलपूर येथील

जगदंबा महाविद्यालय,चांदूर रेल्वे येथील अशोक महाविद्यालय,मोर्शी येथील भारतीय महाविद्यालय,तिरुवा येथील वाय.डी.व्ही.डी. कला ,वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय,चिखलदरा येथील सिपना महाविद्यालय,धारणी येथील वसंतराव नाईक महाविद्यालय,दर्यापूर येथील जे.डी.पाटील सांगळदकर महाविद्यालय,नांदगाव खंडेश्वर येथील विनायक महाविद्यालय,धामनगाव रेल्वे येथील श्रीराम कला महिला महाविद्यालय आणि भातकुली येथील महाम्ता फुले महाविद्यालयात

रोजगार मेळाव्यांचे आयोजन करण्यात येणार आहे. रोजगार संधीच्या शोधात असलेल्या व या मेळाव्यामध्ये सहभागी होऊ इच्छिनाऱ्या उमेदवारांना <https://forms.gle/vBTzRQKYB-Bu8T4em7> लिंकद्वारे तर या मेळाव्यात उपस्थित राहून आपल्या उद्योग समुदायातील रिक्त पदांवर उमेदवारांची निवड करून इच्छिणारे उद्योग समूह,एमएसएमई,आस्थापना व नियोक्यांनी <https://forms.gle/Mrz8Gc3ofuq37wwr6> अर्ज भरून आवश्यक माहिती अचूक व पूर्णपणे सादर करण्याचे आवाहन, जिल्हा कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मार्गदर्शन केंद्राकडून करण्यात आले आहे.

अखिल भारतीय विद्यार्थी विज्ञान मेळावा संपन्न

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती: भारतीय उद्योग क्षेत्र २०४७ : भवितव्य आणि आव्हाने’ या मध्यवर्ती संकल्पनेवर येथील डॉ. पंजाबराव देशमुख मेमोरियल सायन्स अँड इनोव्हेटिव्ह ऍक्टिव्हिटी सेंटर मध्ये ३ सप्टेंबर रोजी अखिल भारतीय विद्यार्थी विज्ञान मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले.

उद्घाटन झाले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी श्री. शिवाजी विज्ञान महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जी. व्ही. कोरेपे तर प्रमुख अतिथी म्हणून विभागीय विज्ञान सल्लागार राजेश मनवर उपस्थित होते.

विज्ञान मेळाव्यात सहभागी अकोला, अमरावती, यवतमाळ, बुलढाणा आणि वाशिम जिल्ह्यातील विद्यार्थ्यांनी ‘भारतीय उद्योग क्षेत्र २०४७ : भवितव्य आणि आव्हाने’ विषयावर विचार मांडले व बहुपर्यायी प्रश्नांची परीक्षा उत्तीर्ण केली. या दोन्ही गुणांच्या आधारे राज्यस्तरीय मेळाव्याकरिता शेगाव येथील सेंट झेवियर हायस्कूलची विद्यार्थिनी समृद्धी भारसाकडे हिने प्रथम क्रमांक पटकावला तर परतवाडा येथील स्क्रेड हार्ट स्कूलच्या दिव्यांशू खंडेजोड याने द्वितीय क्रमांक पटकाविला तर अमरावती येथील स्कूल ऑफ स्कॉलरशिप अवनीश बावस्कर ने उत्तेजनार्थ बक्षीस पटकाविले.

डॉल्बी-डीजेच्या दणदणाटातून अमरावती जिल्हा मुक्त करा

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती : गणेशोत्सवासह सर्व सण-उत्सव पर्यावरणपूरक व ध्वनीप्रदूषणमुक्त पद्धतीने साजरे व्हावेत, अमरावती जिल्हा उद्य क्षमतेच्या डॉल्बी-डीजे व कर्णकर्कश ध्वनीयंत्रणांच्या दणदणाटातून मुक्त करावा, तसेच विधानंद बापट यांच्यावरील हल्ल्याची निष्पक्ष चौकशी करून दोषींवर कठोर कारवाई करावी, या मागण्यांसाठी महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती व समविचारी संघटनांच्या वतीने आज निवेदन देण्यात आले.

हे निवेदन पोलीस आयुक्त, अमरावती शहर व पोलीस अधीक्षक, अमरावती ग्रामीण यांना देण्यात आले. तसेच जिल्हाधिकारी, अमरावती यांच्यामार्फत महाराष्ट्र राज्याचे गृहमंत्री यांनाही निवेदन सादर करण्यात आले.

गणेशोत्सव व विविध मिरवणुकांमध्ये मोठ्या क्षमतेच्या

बापट यांच्या वरील हल्ल्याची निष्पक्ष चौकशी करा!

डॉल्बी-डीजे, प्रेशरमिड व तत्सम ध्वनीयंत्रणांमुळे होणाऱ्या ध्वनीप्रदूषणाचा लहान मुले, ज्येष्ठ नागरिक, रुग्ण, विद्यार्थी, कामगार तसेच प्राणी-पक्ष्यांना त्रास होतो. त्यामुळे संबंधित कायदे व न्यायालयीन निर्देशांची काटेकोर अंमलबजावणी करून नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर कारवाई करावी, अशी मागणी निवेदनातून करण्यात आली. यासोबतच विधानंद बापट यांच्यावरील हल्ल्याचा तीव्र निषेध करण्यात आला. हल्ल्याची सखोल व निष्पक्ष चौकशी करून दोषींवर कठोर कारवाई करावी आणि सामाजिक प्रबोधन व वैज्ञानिक दृष्टिकोनासाठी काम

करणाऱ्या कार्यकर्त्यांना आवश्यक संरक्षण द्यावे, अशी मागणी करण्यात आली. यावेळी जिल्हा प्रधान विजय डवरे यांच्यासह नरेंद्र धर्माळे, दिलीप लाडे, प्रतिभा खापरे, बबिता वानखडे, वैशाली वाघ, संजय खापरे, सचिन वासनिक, दिनेश वानखडे तसेच विविध शाखांचे प्रतिनिधी, पदाधिकारी व कार्यकर्ते उपस्थित होते. “उत्सव साजरा करूया, पार पर्यावरण व नागरिकांच्या शांततेची किंमत मोजून नाही” या भूमिकेतून अमरावती जिल्हा ध्वनीप्रदूषणमुक्त करण्यासाठी प्रशासनाने ठोस व प्रभावी पावले उचलावीत, अशी मागणी यावेळी करण्यात आली.

सुसंस्कृत आणि आनंदी जीवनासाठी संत साहित्याची गरज - डॉ. अलका इंदापवार

प्रज्ञाचक्षु श्री संत गुलाबराव महाराज व्याख्यानमाला संपन्न

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

अमरावती: मानवी जीवन जगत असताना अनेक अडचणी, संकटे आणि वैचारिक गोंधळ समोर येतात. अशा वेळी योग्य दिशा दाखवून जीवनाला अचूक मार्ग दाखवण्याचे काम केवळ संत साहित्य आणि थोर संतांचे विचारच करू शकतात, असे प्रतिपादन नागपूर येथील सुप्रसिद्ध वक्त्या डॉ. अलका इंदापवार यांनी केले. संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाचा जनसंपर्क विभाग आणि श्रीमती केशरबाई लाहोटी महाविद्यालय, अमरावती यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रज्ञाचक्षु श्री संत गुलाबराव महाराज व्याख्यानमाला महाविद्यालयात संपन्न झाली, त्याप्रसंगी ‘श्री गुलाबराव महाराज एक अलौकिक संत’ या विषयावर व्याख्यान देतांना त्या बोलत

होत्या. व्यासपीठावर अध्यक्षस्थानी विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरु डॉ. महेंद्र ढोरे, श्री गणेशदास राठी छात्रालय समिती, अमरावतीचे अध्यक्ष श्री वसंतकुमारजी मालपाणी, माजी न्यायमूर्ती श्री सुदाम देशमुख, आजीवन अध्ययन व विस्तार विभागाचे संचालक डॉ. श्रीकांत पाटील, दानदात्यांचे प्रतिनिधी माजी प्राचार्य डॉ. अरविंद देशमुख, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.व्ही.एम. भांगडिया व विद्यापीठ जनसंपर्क अधिकारी डॉ. विलास नांदुरकर उपस्थित होते.

विषयाची मांडणी करतांना डॉ.

इंदापवार पुढे म्हणाल्या, सामान्य माणसाला जीवन जगण्याचे अंतिम सत्य आणि आत्मिक सुख मिळवून देण्याकरिता संतांनी आपले संपूर्ण आयुष्य वेचले आहे. दादासाहेब खापर्डे यांनी गुलाबराव महाराजांचा उल्लेख ‘चालता-बोलता विश्वकोश’ असा केला होता, तर बापूजी अणे यांनी त्यांच्या ग्रंथांमधील अभ्यासाचे कौतुक केले होते. एवढेच नव्हे तर गानकीकिळा लता मंगेशकर यांनी देखील गुलाबराव महाराजांच्या चित्राची प्रस्तावना वाचतांना संतांचे अलौकिक कार्य पाहून आपण थक्क झाल्याचे म्हटले होते.

प्रतिनिधी ९ सप्टेंबर

चांदूर बाजार: महिलांनी गावातील प्रश्नांवर संघटितपणे पुढाकार घ्यावा, स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निर्णय प्रक्रियेत सक्रिय सहभाग घ्यावा आणि सामाजिक परिवर्तनासाठी नेतृत्व करावे, या उद्देशाने बोराळा येथे महिला राजसत्ता आंदोलनाच्या गावशाखेची स्थापना करण्यात आली. यावेळी महिला सभा घेऊन अंधश्रद्धा निर्मूलन, व्यसनमुक्ती आणि महिला नेतृत्वावर प्रबोधन करण्यात आले.

गावशाखेचे उद्घाटन महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, अमरावतीचे जिल्हा प्रधान सचिव विजय डवरे यांच्या हस्ते झाले. अध्यक्षस्थानी ग्रामपंचायत

महिला सभेतून अंधश्रद्धा निर्मूलन व व्यसनमुक्तीचा संदेश

बोराळाच्या सरपंच तथा प्रशासक अनिता शिंगाडे होत्या. महिला राजसत्ता आंदोलनाच्या जिल्हा समन्वयक प्रतिभा खापरे आणि महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे जिल्हा कार्याध्यक्ष प्रफुल्ल मंदा श्रीधर यांनी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून मार्गदर्शन केले. संविधान जागर अभियानाचे

असे आवाहन करण्यात आले.

अंधश्रद्धेमुळे निर्माण होणारी भीती, गैरसमज व शोषण दूर करण्यासाठी वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि विवेकवादी विचारांची गरज यावेळी स्पष्ट करण्यात आली. तसेच दारू, तंबाखू, गुटखा आदी व्यसनांचे कुटुंबावर होणारे दुष्परिणाम सगून व्यसनमुक्तीसाठी महिलांनी पुढाकार घेण्याचे आवाहन करण्यात आले. गावशाखेची कार्यकारिणी अध्यक्ष अनिता शिंगाडे, उपाध्यक्ष राजकन्या कुरवाडे, सचिव वर्षा सोळंके, कोषाध्यक्ष कमल फरगडे, तर गाव शाखा संघटिका सविता इंगोले आणि सहसंघटिका रेखा भोवते यांची निवड करण्यात

आली. नेतृत्वशील महिला म्हणून रंजना वाघमारे, चित्रा शेकार व अलका इंगोले यांची जबाबदारी निश्चित करण्यात आली. सदस्य म्हणून सीमा पाटील, प्रतिभा शेळके, सत्यकुल्ला इंगोले, अश्विनी शिंदे, सुनिता नांदणी, सीमा मेश्राम, रूपाली इंगोले व प्रीती खैरकर यांचा समावेश करण्यात आला.

कार्यक्रमाला गावातील महिला आणि बचत गटातील महिलांची बहुसंख्येने उपस्थिती होती. महिला नेतृत्वाला बळ देणे, अंधश्रद्धेविरोधात विवेकाचा जागर करणे आणि व्यसनमुक्तीसाठी जनजागृती करणे, या उद्देशाने आगामी काळात विविध उपक्रम राबविण्याचा निर्धार यावेळी करण्यात आला.